

22. 3. 2024

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jaké změny přinesla novela energetického zákona, účinná od 1.1.2024 do smluvních vztahů se zákazníky?

Novela energetického zákona č. [469/2023](#) Sb., jež nabyla účinnosti 1.1.2024 („Novela“), přinesla celou řadu změn a novinek s cílem implementovat do českého právního řádu tzv. Zimní balíček, označovaný též zkratkou CEP (Clean Energy for All Europeans - Čistá energie pro všechny Evropany). Jedná se zejména o implementaci směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2009/944 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (zavedení sdílené elektřiny a energetických společenství, ochrana zranitelného zákazníka, atd.), jakož i přijetí celé řady dalších změn majících významný dopad do smluvních vztahů dodavatelů energií s jejich zákazníky.

Právě základnímu shrnutí těchto změn bychom se rádi věnovali v tomto článku. V našem dalším příspěvku se pak zaměříme na téma právní úpravy ochrany tzv. zranitelného zákazníka, které si zaslouží být zpracováno z důvodu jeho komplexity samostatně.

Vyúčtování

Novela výslovně zakotvila a oproti stávající úpravě obsažené ve vyhlášce o vyúčtování^[1] upřesnila povinnost dodavatele provést vyúčtování dodávky, resp. sdružených služeb dodávky, jakož i maximální délku zúčtovacího období. Zúčtovací období nesmí obecně přesáhnout 14 kalendářních měsíců. U zákazníků v kategorii maloodběratel (plyn) či připojených na hladině nízkého napětí (elektřina) je zúčtovacím obdobím 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích, nedohodne-li se dodavatel a zákazník na kratším zúčtovacím období. U zákazníků v kategorii střední odběratel či velkoodběratel (plyn) či připojených na hladině vysokého a velmi vysokého napětí (elektřina) je zúčtovacím obdobím kalendářní měsíc, resp. pro tuto kategorii zákazníků lze sjednat i jiné období, maximálně však 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích. Zároveň Novela stanoví, že vyúčtování musí být poskytnuto zákazníkovi nejpozději do 15 dnů od obdržení údajů pro vyúčtování dodávky. V souvislosti s touto změnou došlo i ke změně ustanovení zákona o dani z přidané hodnoty, který definuje den zdanitelného plnění při dodávce elektřiny/plynu. Nově je dnem zdanitelného plnění při dodávce elektřiny/plynu den vystavení dokladu o vyúčtování, resp. nejpozději poslední den lhůty pro poskytnutí dokladu o vyúčtování.

U tzv. maloodběrových zákazníků, jejichž odběrné místo bylo vybaveno průběhovým měřením, byl až doposud zúčtovacím obdobím zpravidla kalendářní měsíc. Vzhledem k tomu, že ne vždy se zúčtovací období výslovně specifikovalo ve smlouvě či obchodních podmínkách, je vhodné s ohledem na výše uvedenou úpravu defaultního nastavení zúčtovacího období zkontrolovat u zákazníků v režimu maloodběru, jejichž odběrná místa disponují průběhovým měřením, zda je měsíční zúčtovací období specifikováno ve smluvní dokumentaci.

Druhou odlišností oproti stávající úpravě podmínek vyúčtování je pak stanovení povinnosti poskytnout vyúčtování ve lhůtě 15 dnů ode dne obdržení údajů pro vyúčtování dodávky. Poskytnutím vyúčtování se rozumí vyhotovení dokladu o vyúčtování a jeho odeslání, předání či zpřístupnění zákazníkovi. Do 31. 12. 2023 stačilo v této lhůtě provést vyúčtování a pro jeho poskytnutí

zákazníkovi žádná lhůta stanovena nebyla. Dodržení této lhůty by měl dodavatel věnovat zvýšenou pozornost, neboť se intenzivně uvažuje nad zavedením sankce za prodlení s poskytnutím vyúčtování zákazníkovi přímo do energetického zákona. Zároveň přitom platí, že pokud dodavatel v zákonné lhůtě neposkytne doklad o vyúčtování zákazníkovi, dopouští se přestupku, za který mu hrozí udělení sankce až do výše 15 mil. Kč.

Smlouvy s automatickou prolongací

U smluv na dobu určitou se sjednanou automatickou prolongací pak Novela nově zavádí, obdobně jako již dnes platí v telekomunikacích, informační povinnost vůči spotřebiteli před datem „výročí“ smlouvy.

Dodavatel je povinen nejpozději třicátý den před uplynutím sjednané doby trvání závazku ze smlouvy spotřebiteli prokazatelně a adresně oznámit zákonem stanovené smluvní podmínky platné a účinné pro prolongované období. Zákazník musí být seznámen s výší ceny či způsobem jejího určení, platebními podmínkami, výší smluvní pokuty či jiného finančního plnění pro případ porušení povinnosti odebírat elektřinu/plyn po sjednanou dobu či způsobem jejich určení a délkou prolongované doby trvání smlouvy. Rovněž musí zákazník obdržet platné a účinné obchodní podmínky či alespoň odkaz na internetové stránky dodavatele, kde jsou tyto obchodní podmínky publikovány. Dodavatel je zároveň povinen zákazníka informovat o jeho právu vypovědět smlouvu, pokud s prodloužením doby trvání nesouhlasí. Zde je důležité vzít v potaz, že výše popsáná informační povinnost musí být splněna prokazatelně a adresně vůči zákazníkovi, jinými slovy je na dodavateli, aby prokázal, že zákonem stanovené informace doručil do dispoziční sféry konkrétního zákazníka.

Nesplnění této informační povinnosti má poměrně zásadní důsledky, kdy se na smlouvu po uplynutí sjednané doby určité hledí jako na smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou, a sice s cenou platnou k poslednímu dni trvání „základní“ sjednané doby. Pokud by pro prolongované období dodavatel stanovil nižší cenu (k takové situaci může vzhledem k aktuálnímu vývoji cen na energetických trzích v roce 2024 dojít, kdy s koncem roku 2023 navíc skončila tzv. mimořádná tržní situace, během které se ve vybraných případech uplatnily na energie cenové stropy), uplatní se na dodávku zákazníkovi logicky cena nižší. Zákazníkovi zároveň vznikne právo smlouvu kdykoliv vypovědět s tříměsíční výpovědní dobou. Zavedení této informační povinnosti povede ke zvýšení počtu změn dodavatele oproti současnému stavu (dosud si zákazníci běžně datum výročí smlouvy nekontrolovali a smlouva se často, bez dalšího, prolongovala, aniž by si to zákazníci uvědomovali) a bude klást vysoké nároky na dodavatele v oblasti retenace zákazníků, zejména na jejich aktivitu a efektivitu v rámci tzv. retenčních procesů. Na straně dodavatele je tedy velice vhodné se zamyslet nad formulací informační povinnosti nejen z hlediska zákonných náležitostí, ale i z hlediska „udržení“ zákazníka a jeho motivace nepřecházet k jinému dodavateli.

Dodavatel je povinen plnit tuto informační povinnost od 1. 1. 2024. Zde je třeba s ohledem na absenci přechodného ustanovení upozornit na riziko, které by řešilo situaci prvního období po účinnosti Novelu, kdy sjednaná doba smluv uzavřených na dobu určitou s automatickou prolongací uplynula v lednu či zkráje února 2024, kdy se již na dodavatele vztahovala informační povinnost vůči zákazníkovi. Dodavatel ji však reálně splnit nemohl, neboť od 1. 1. 2024 do okamžiku uplynutí sjednané doby určité uplynulo méně než 30 dní či zmiňovaná lhůta uplynula krátce poté. Dodavatel se v případě těchto smluv dostal do situace, kdy se tyto smlouvy v důsledku nesplnění informační povinnosti dle § 11c odst. 2 energetického zákona „překlopily“ do režimu smluv uzavřených na dobu neurčitou a zároveň u nich teoreticky zůstala v platnosti původně sjednaná cena, platná a účinná do okamžiku plynutí sjednané doby trvání (pokud dodavatel pro prolongované období nestanovil nižší cenu). Zde je na místě apelovat na zákonodárce, aby při přijímání změn právních předpisů či nových právních úprav nenadužívali režim tzv. zkráceného legislativního procesu, který je dle našeho názoru

mnohdy spíše ke škodě kvality přijímaného právního předpisu, a při stanovení povinností pro dotčené subjekty mysleli na to, aby tito měli dostatečný časový prostor pro implementaci těchto povinností v praxi (např. tím, že stanoví dostatečně dlouhou legisvakanci lhůtu).

Limitace doby trvání smlouvy uzavřené na dobu určitou

Novela upravuje nové pojetí limitace doby trvání smlouvy sjednané na dobu určitou. Dosavadní právní úprava rovněž obsahovala limitaci doby určité, a to maximálně na dobu 36 měsíců ode dne zahájení dodávky, kdy po uplynutí této doby se smlouva považovala za smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou. Nově se smlouva, která je uzavřena na delší dobu než 36 měsíců od zahájení dodávky, považuje za smlouvu uzavřenou na dobu 36 měsíců od zahájení dodávky, tj. bez pokračování v režimu doby neurčité. Zákon zároveň uvádí, že tímto není dotčena možnost sjednat se spotřebitelem ve smlouvě prodloužení doby trvání závazku ze smlouvy na další dobu určitou. Byť zákon výslovně nedefinuje, že i prodloužená doba nesmí trvat déle jak 36 měsíců, lze s přihlédnutím na účel zavedení limitace smluv na dobu určitou, kdy účelem je chránit spotřebitele a nevázat jej po nepřiměřeně dlouhou dobu ve smluvním vztahu s neměnnými podmínkami, toto omezení dovodit i ve vztahu k prolongovanému období trvání smlouvy. Nový koncept pojetí smluv na dobu určitou tedy umožňuje mít se spotřebitelem i smluvní vztah v případě smluv na dobu určitou s automatickou prolongací trvající déle jak 36 měsíců. Zákazník nicméně musí mít v takovém případě zachovanou možnost smluvní vztah jednostranně ukončit a nepokračovat v něm po uplynutí této doby. Dodavatel je povinen zákazníka o této možnosti i zde prokazatelně a adresně informovat. Formulaci samotného § 11d energetického zákona vnímáme jako poměrně problematickou a bude rozhodující, jak se k výkladu tohoto ustanovení postaví Energetický regulační úřad, který ve své působnosti dle § 17 odst. 7 písm. e) bod 2 energetického zákona rozhoduje o určení, zda smluvní vztah, uzavřený se spotřebitelem, vznikl, trvá či zanikl.

Za problematické považujeme posouzení limitace doby trvání u smluv uzavřených se spotřebiteli před okamžikem účinnosti Novelu, respektive před 1. 1. 2022. Dle přechodných ustanovení Novelu platí, že smlouvy uzavřené se spotřebitelem či zákazníkem, který uzavřel smlouvu adhezním způsobem, se řídí právní úpravou ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti Novelu, tj. od 1. 1. 2024, i když k jejich vzniku došlo před 1. 1. 2024. Vznik smlouvy, jakož i práva a povinnosti vzniklé přede dnem nabytí účinnosti Novelu se však posuzují podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2023. Limitace doby trvání smluv byla poprvé zakotvena v energetickém zákoně od 1. 1. 2022 zákonem č. [362/2021](#) Sb., který ve svých přechodných ustanoveních řešil počátek běhu doby 36 měsíců od zahájení dodávky u smluv uzavřených před 1. 1. 2022 tak, že tato doba běží až od 1. 1. 2022 a nejdříve tak mohla uplynout 1. 1. 2025. Vzhledem k tomu, že Novela přijala zcela novou textaci § 11d energetického zákona, lze dle jednoho z možných výkladů mít za to, že přechodné ustanovení týkající se počátku běhu doby 36 měsíců u smluv uzavřených před 1. 1. 2022 již neplatí a tyto smlouvy je nutné posuzovat dle znění účinného od 1. 1. 2024. Domníváme se, že toto v praxi přinese výkladové nejasnosti a tedy i určitou právní nejistotu mezi smluvními stranami.

Nová koncepce limitace doby trvání smlouvy, jejímž účelem je primárně chránit zákazníka - spotřebitele, paradoxně může uvést spotřebitele do pro něho nekomfortní situace. Aplikace právní fikce zavedené Novelou může zákazníka dostat do situace neoprávněného odběru dle § 52 odst. 1 písm. a) energetického zákona. Riziko to samozřejmě skýtá i na straně dodavatele, který je profesionálem v oboru, a jako profesionál by si měl umět vyhodnotit okamžik ukončení smlouvy a aktivně konat. Doporučujeme dodavatelům věnovat pozornost nové úpravě limitace doby trvání smlouvy, upravit své procesy a preventivně tak předejít potencionálním problémům ve vztahu se zákazníky. Předchozí úpravu limitace doby trvání smlouvy považujeme za vhodnější, neboť právní fikce, která po uplynutí 36 měsíců od zahájení dodávky změnila dobu trvání smlouvy na dobu neurčitou, žádná zásadní rizika nepřinášela.

Smlouvy s dynamickým určením ceny

Novela zavádí definici a podmínky uzavření tzv. smlouvy s dynamickým určením ceny. Dynamickým určením ceny je způsob určení ceny za dodávku elektřiny nebo plynu tak, že se v průběhu doby trvání závazku ze smlouvy cena mění v závislosti na změnách cen elektřiny nebo plynu na krátkodobých trzích s elektřinou nebo plynem v časových intervalech, které odpovídají nejméně obchodní periodě vypořádání obchodů na těchto trzích. Smlouvy s dynamickým určením ceny se v energetické praxi slangově nazývají „spotové smlouvy“. Novela zakotvuje mechanismy poskytující dostatečnou ochranu spotřebiteli, pokud by tento typ smlouvy uzavřel.

Podmínkou účinnosti smlouvy s dynamickým určením ceny v první řadě je, že odběrné místo spotřebitele je vybaveno průběhovými měřeními.

Dále je spotřebitel oprávněn vypovědět smlouvu s dynamickým určením ceny s výpovědní dobou 1 měsíc, která počíná běžet prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po doručení výpovědi dodavateli, a to bez ohledu na to, zda je smlouva uzavřena na dobu určitou či neurčitou.

V neposlední řadě má dodavatel vůči spotřebiteli novou informační povinnost, kdy je povinen v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy s dynamickým určením ceny nebo před učiněním závazné nabídky na uzavření smlouvy s dynamickým určením ceny poskytnout spotřebiteli v písemné formě informace o způsobu dynamického určení ceny, tj. jak se cena za dodávku, která je odvislá od cen elektřiny/plynu na krátkodobých trzích, bude stanovovat, o výhodách a rizicích spojeným s uzavřením smlouvy s dynamickým určením ceny, zejména o riziku mimořádných výkyvů cen, a poučit jej, že dodávku je možné zahájit pouze v případě, že je odběrné místo vybaveno průběhovými měřeními.

Informační povinnost a právo výpovědi smlouvy ze strany spotřebitele s měsíční výpovědní dobou dle §11 ca energetického zákona se obdobně použijí i na smlouvy s jiným způsobem určení ceny závislým na změnách ceny elektřiny nebo plynu na organizovaných trzích s elektřinou nebo plynem (například se jedná o smlouvy, kdy je fixována cena za dodávku vždy na měsíc ve vazbě na ceny elektřiny či plynu na organizovaných trzích). Podmínka účinnosti smlouvy „mít odběrné místo spotřebitele vybaveno průběhovými měřeními“ je aplikována i na smlouvy s jiným způsobem určení ceny závislým na změnách ceny elektřiny nebo plynu na organizovaných trzích s elektřinou nebo plynem, ledaže sjednané podmínky umožňují spotřebiteli reagovat na oznámení určené ceny zrušením závazku ze smlouvy nejpozději ke dni účinnosti určené ceny.

U výše uvedených smluv uzavřených se spotřebiteli se nepřihlíží k ujednáním o jednostranné změně ceny v průběhu doby trvání smlouvy či změně doby trvání smlouvy ze strany dodavatele.

Novela zavádí povinnost obchodníka s elektřinou, který dodává elektřinu do nejméně 200 000 odběrných míst zákazníků, nabízet dodávku elektřiny s dynamickým určením ceny a uzavřít smlouvu s dynamickým určením ceny s každým zákazníkem, který o to požádá a jehož odběrné místo je vybaveno průběhovými měřeními.

Pokud dodavatel nesplní informační povinnost u spotřebitelů při uzavření smlouvy s dynamickým určením ceny či obdobných smluv či dodává od odběrného místa spotřebitele se smlouvou s dynamickým určením ceny, aniž by jeho odběrné místo bylo vybaveno průběhovými měřeními, dopouští se přestupku, za který mu hrozí uložení sankce až do výše 15 mil. Kč.

Mgr. Monika Hauznerová

[Urban & Hejduk s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palác Valdek
Jugoslávská 620/29
120 00 Praha 2

Tel: +420 226 207 507
e-mail: info@urbanhejduk.cz

[1] Vyhláška Energetického regulačního úřadu č. [207/2021](#) Sb., o vyúčtování dodávek a souvisejících služeb v energetických odvětvích

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)